

خبر

محکومیت حمله تروریستی در بلوچستان پاکستان

سخت‌گویی وزارت امور خارجه ایران، اقدام تروریستی در نزدیکی معدن زغال‌سنگ در شهرستان «هرنابی» ایالت بلوچستان پاکستان را که منجر به جان‌باختن و مجروح‌شدن تعدادی از کارگران بی‌گناه شد، به‌شدت محکوم کرد. «اسماعیل بقایی» در یک موضع‌گیری رسانه‌ای با تأکید بر موضع اصولی جمهوری اسلامی ایران در محکومیت تروریسم در همه اشکال آن و در هرجا که ارتکاب یابد، با خانواده‌های جان‌باختگان و مردم و دولت پاکستان ابراز همدردی و برای مجروحان آرزوی بهبودی کرد.

سخت‌گویی وزارت امور خارجه ایران همچنین بر ضرورت تقویت تلاش‌ها و همکاری‌ها در سطوح دوجانبه و منطقه‌ای برای پیشگیری و مقابله با تروریسم تأکید کرد.

ایران: اتهامات آمریکا در نشست شورای امنیت در باره یمن بی‌اساس است

دفتر نمایندگی دائم جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان ملل متحد در نامه‌ای با رد قاطع اتهامات بی‌اساس مطرح‌شده از سوی نماینده آمریکا در نشست روز پنجشنبه شورای امنیت درباره یمن، تأکید کرد که سیاست اصولی ایران همواره مبتنی بر حمایت از صلح، ثبات و راه‌حل سیاسی در این کشور بوده است.

دفتر نمایندگی کشورمان بلافاصله با ارسال نامه‌ای به شورای امنیت و دبیرکل سازمان ملل متحد خاطر‌نشان کرد: «واشنگتن نمی‌تواند با متهم‌سازی ایران، مسئولیت خود در همدستی با جنایات رژیم صهیونیستی را پنهان کند.

برخلاف ایالات متحده که با ارسال تسلیحات و حمایت‌های مالی گسترده از جنایات این رژیم، آن را در ادامه تجاوزاتش علیه مردم مظلوم منطقه تقویت می‌کند، جمهوری اسلامی ایران به اصول بنیادین حقوق بین‌الملل، منشور سازمان ملل متحد و قطع‌نامه‌های شورای امنیت پایبند بوده و خواهد بود.»

نمایندگی دائم جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان ملل متحد همچنین ضمن رد هرگونه نقض تحریم‌های تسلیحاتی یا مشارکت در تشدید درگیری‌ها در یمن، تصریح کرد: «موضع جمهوری اسلامی ایران در قبال بحران یمن همواره یکپارچه و پایدار بوده است. این بحران باید از طریق یک فرایند سیاسی جامع که استقلال، حاکمیت ملی، وحدت و تمامیت ارضی این کشور را تضمین کند، حل‌وفصل شود.»

در ادامه این نامه تأکید شده است: «جمهوری اسلامی ایران از همان آغاز بحران یمن، خواستار توقف فوری تجاوزات، برقراری آتش‌بس، آغاز گفت‌وگوهای معنادار میان طرف‌های یمنی و حل‌وفصل مسالمت‌آمیز این بحران بدون هرگونه مداخله خارجی بوده است.

آینده یمن باید تنها به دست مردم این کشور رقم بخورد و صلح پایدار تنها از مسیر دیپلماسی، احترام به حاکمیت ملی و پایبندی به حقوق بین‌الملل امکان‌پذیر است، نه از طریق مداخلات نظامی یا طرح اتهامات واھی».

مالک مصدق؛ شماری از اعضای مجلس نمایندگان و سنای آمریکا با ارائه طرح‌هایی خواستار پیروی سه کشور اروپایی طرف برجام از سیاست فشار حداکثری علیه ایران و همچنین فعال‌کردن مکانیسم ماشه و بازگرداندن تمام تحریم‌ها علیه تهران شده‌اند. به نوشته انتخاب و به نقل از رادیو لیبرتی، سناتور پیت ریکنس ارائه‌دهنده این طرح به سنا و کلودیا تتی طراح آن در مجلس نمایندگان آمریکا هستند. پیت ریکنس روز پنجشنبه ۲۵ بهمن بازگرداندن تمام تحریم‌ها علیه ایران (مکانیسم ماشه) را امری کلیدی در موفقیت سیاست فشار حداکثری دولت دونالد ترامپ خواند و گفت که طرح او پیامی قدرتمند به متحدان اروپایی ایالات متحده می‌دهد. این سناتور جمهوری‌خواه در پیامی ویدئویی گفت دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای تهدیدی برای امنیت آمریکا و متحدانش خواهد بود. او با ادعای اینکه دونالد ترامپ در ماه اول ریاست‌جمهوری خود اقدامات قاطعی برای مقابله با شرارت‌های ایران انجام داد، گفت که سه کشور فرانسه، بریتانیا و آلمان باید به‌سرعت دست‌به‌کار شوند و پیش از ماه اکتبر که فرصت چنین اقدامی از دست خواهد رفت، سازوکار ماشه را «برای محدودکردن جاه‌طلبی‌های هسته‌ای ایران» فعال کنند. این طرح از سوی پیت ریکنس و با حمایت ۱۳ سناتور دیگر به مجلس سنای ایالات متحده ارائه شده است. کلودیا تتی هم با اشاره به اینکه در حال ارائه این طرح به مجلس نمایندگان است، تصریح کرد این طرح حاوی این پیام روشن به سه کشور اروپایی است که اکنون «زمان پا پیش گذاشتن» است. گفتنی است که هم‌زمان با امضای یادداشت رسمی ترامپ علیه ایران در ۱۶ بهمن/ چهارم فوریه برای احیای کمیین فشار حداکثری، خبرها حکایت از آن داشت که نمایندگی ایالات متحده در سازمان ملل متحد نیز «به منظور تکمیل روند بازگشت فوری تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی» علیه ایران [پس از فعال‌شدن مکانیسم ماشه]، با متحدان اصلی آمریکا یعنی سه کشور اروپای عضو برجام (آلمان، فرانسه و انگلیس) به همکاری می‌پردازد.

مکانیسم ماشه چیست و چطور فعال می‌شود؟

مکانیسم ماشه در راستای حل اختلاف پیش‌بینی شده در برجام به فرایندی گفته می‌شود که «اگر یکی از طرف‌های برجام به بی حمایت برسد که طرف دیگر به تعهدات ذکرشده در این توافق پایبند نیست، می‌تواند به کمیسیون مشترک شکایت کند». به نوشته فرارو، سازوکار ماشه یا سازوکار رسیدگی به اختلاف در برجام، با اصرار آمریکایی‌ها در این توافق‌نامه گنجانده شده تا به ادعای آنها، اگر ایران از برجام سرپیچی کرد، تحریم‌هایی بین‌المللی را که با برجام برپه‌ده شده‌اند، دوباره بازگرداند یا بازگشت خودکار سریع اسنپک را رقم بزند. سازوکار ماشه که در بندهای ۳۶ و ۳۷ برجام پیش‌بینی شده، هنگامی فعال می‌شود که یکی از طرف‌های برجام اعتراض کند که طرف مقابل به برجام متعهد نمانده و باید این شکایت در کمیسیونی که در چارچوب برجام و با هدف نظارت بر اجرای آن تأسیس شده است، بررسی شود. اگر در بازه زمانی ۳۵روزه موضوع شکایت آن‌گونه که شاکي می‌خواهد حل و بررسی نشود، شاکي می‌تواند موضوع حل‌نشده را به‌عنوان دلیلی برای توقف اجرای تعهدات برجام در نظر بگیرد. همچنین شاکي می‌تواند با آگاه‌سازی شورای امنیت سازمان ملل درباره حل‌نشدن موضوع شکایت، عدم اجرای چشمگیر آن را متضمن شود.

پس از آن، شورای امنیت نیز ۳۰ روز فرصت دارد تا درباره استمرار تعلیق تحریم‌ها یا بازگرداندن آنها قطع‌نامه صادر کند. اگر در این مدت شورای امنیت نتواند در این زمینه قطع‌نامه صادر کند، تمام تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل که قبل از برجام برقرار

شده بودند، به‌طور اتوماتیک بازمی‌گردند. به این سازوکار، مکانیسم ماشه یا بازگشت سریع تحریم‌ها هم می‌گویند. نکته مهم این سازوکار، آن است که بازگشت تحریم‌ها قابل وتو نیست، بلکه «عدم بازگشت تحریم‌ها» قابلیت وتو دارد. یعنی رأی‌گیری برای «بازگشت تحریم‌ها» انجام نمی‌شود، بلکه برای «ادامه تعلیق تحریم‌ها» انجام می‌شود که حتی اگر ششوراً به آن رأی ندهد، یک عضو دارای حق وتو می‌تواند رأی را وتو کرده و عملاً تحریم‌ها بازگردند. به کار افتادن سازوکار حل اختلاف یا مکانیسم ماشه می‌تواند تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران را بازگرداند و همه قطع‌نامه‌های تحریمی شورای امنیت بار دیگر برای همه کشورهای عضو سازمان لازم‌الاجرا شود.

یوسف مولایی: فعال شدن مکانیسم ماشه یک پروسه سیاسی است نه حقوقی

در راستای نکات یادشده، یوسف مولایی در گفت‌وگویی که پیش‌تر با «شرق» داشت، احتمال می‌دهد که «در نشست فصلی شورای حکام در اسفندماه جاری، واشنگتن به دنبال تحریک اروپا برای فعال‌کردن مکانیسم ماشه باشد». حتی به گفته او «اگر گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی لحنی مثبت هم داشته باشد، مطمئن باشیم با توجه به فضای کنونی پس از بازگشت ترامپ، اقدامات معضاداری علیه ایران صورت خواهد گرفت». از طرف دیگر و به اذعان این حقوق‌دان، «چون شاهد تحرکات اسرائیل ضد امنیت ملی ایران هستیم، لذا امکان صدور قطع‌نامه علیه تهران وجود دارد و چون آژانس به همان اندازه که یک نهاد فنی و حقوقی است، می‌تواند تحت تأثیر نگرش‌های سیاسی و نفوذ قدرت‌ها قرار بگیرد»، پس این تحلیلگر، «شکل‌گیری فضای ضدایرانی در نشست پیش‌روی شورای حکام را احتمال می‌دهد».

استاد دانشگاه با بازخوانی مواد برجام و نیز مفاد مندرج در قطع‌نامه ۲۲۳۱، نکته کلیدی دیگری ناظر بر احتمال فعال‌شدن مکانیسم ماشه در صورت صدور قطع‌نامه را مطرح می‌کند و به «شرق» می‌گوید: «فعال‌شدن مکانیسم ماشه لزوماً به برگزاری نشست شورای حکام نیاز ندارد و هر زمان طرفین می‌توانند در این راستا گام‌های عملیاتی و حقوقی تحت تأثیر نگرش‌های سیاسی و نفوذ قدرت‌ها قرار بگیرد». «به دلیل آنکه سه کشور اروپایی عضو برجام برای فعال‌کردن مکانیسم ماشه به توجیه حقوقی نیاز دارند، سعی می‌کنند از گزارش‌های آژانس و مجموعه نگاه شورای حکام نیز استفاده کنند». از این‌رو است که به زعم مولایی، «این برآورد نادرست شکل گرفته که فعال‌شدن مکانیسم ماشه حتماً به برگزاری نشست فصلی شورای حکام نیاز دارد».

پروسه زمان بر فعال شدن مکانیسم ماشه

از سوی دیگر، این حقوق‌دان در ادامه گفت‌وگو با «شرق» «فعال‌شدن مکانیسم ماشه را فرایندی زمان‌بر، پیچیده و فرسایشی» می‌داند و به گفته او، «این‌گونه نیست که به محض اقدام برای فعال‌شدن مکانیسم ماشه، شورای امنیت قطع‌نامه‌ها را علیه تهران بازگرداند». در تشریح بیشتر این نکته، مولایی یادآوری می‌کند: «مکانیسم حل اختلاف پیش‌بینی‌شده در برجام، این‌گونه عمل می‌کند که اگر یکی از طرف‌های برجام به این جمع‌بندی برسد که طرف دیگر یعنی ایران به تعهدات ذکرشده در این توافق پایبند نیست، می‌تواند به کمیسیون مشترک شکایت کند». به گفته او «این کمیسیون در چارچوب برجام و برای نظارت بر حسن اجرای این توافق تأسیس شده است. اگر ظرف ۳۵ روز، شکایت آن‌گونه که شاکي می‌خواهد حل نشود، شاکي می‌تواند موضوع حل‌نشده را به‌عنوان

دست‌ها روی ماشه؟

دلیلی برای توقف اجرای تعهدات برجام در نظر بگیرد و به شورای امنیت سازمان ملل اطلاع دهد که موضوع از نظر این کشور حل نشده و متضمن عدم اجرای چشمگیر است. پس از آن، شورای امنیت ۳۰ روز وقت دارد تا درباره استمرار تعلیق تحریم‌ها یا بازگرداندن آنها قطع‌نامه صادر کند». این استاد دانشگاه در ادامه تبیین حقوقی خود تأکید دارد: «اگر در مدت تعیین‌شده شورای امنیت نتواند در این زمینه قطع‌نامه‌ای صادر کند، تمام تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل که قبل از برجام برقرار شده بودند، به‌طور اتوماتیک بازمی‌گردند که به این سازوکار، مکانیسم ماشه می‌گویند». مضافاً مولایی کارشناسان، معاونان وزرا و نشست در سطح وزرا به‌عنوان الزامات حقوقی در فعال‌کردن مکانیسم ماشه اشاره دارد. به همین دلیل، او متذکر می‌شود که مکانیسم ماشه نمی‌تواند به‌صورت «آنی» عمل کند. ولسی مولایی هم‌زمان اذعان دارد که «صرف مطرح‌شدن مذاکرات و رایزنی‌های تروئیکای اروپایی با دیگر اعضای شورای امنیت درخصوص فعال‌شدن مکانیسم ماشه می‌تواند یک فضای روانی را برای فشار به تهران ایجاد کند که لزوماً به آغاز فرایند حقوقی منجر نخواهد شد. اما کارکردهای مدنظر اروپا و آمریکا را برای فشار به تهران خواهد داشت تا مشابه با همکاری و تعامل تهران با آژانس درخصوص نصب مجدد تجهیزات نظارتی، در قبال دیگر موضوعات مانند سطح غنی‌سازی و استفاده از سانتریفیوژها نیز تعاملاتی انجام شود».

علی بیگدلی: تهران تقریباً فرصتی برای تعامل با اروپا و آژانس ندارد

علی بیگدلی هم دیگر کارشناسی بود که در کپ‌وگفت خود با «شرق» پس از اقدام نمایندگان آمریکایی برای فشار به سه کشور اروپایی آلمان، فرانسه و انگلستان به‌عنوان اعضای اروپایی برجام، در جهت فعال‌کردن مکانیسم ماشه و بازگشت شش قطع‌نامه شورای امنیت علیه ایران تقریباً به این امر اذعان دارد که «وقوع این اتفاق (فعال‌شدن مکانیسم ماشه) قطعی به نظر می‌رسد»؛ مگر آنکه به گفته او، «ایران بتواند راهکاری برای مدیریت تنش با اروپا را در دستور کار قرار دهد یا با ارائه سازوکاری درخصوص همکاری‌های بیشتر با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، یک فرجه زمانی را برای خود تا پس از سال ۱۴۰۳ بخرد».

اما این استاد دانشگاه هم‌زمان هشدار می‌دهد که با «فشارهای دولت ترامپ و همچنین کنکره آمریکا بعید است ایران فرصت و فضای لازم را برای تعامل با اروپا و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی داشته باشد». به همین دلیل است که بیگدلی با ارجاعی به گفته‌های پیشین خود، «خلاً و فقدان تنش‌زدایی با اروپا» را کوشش می‌کند و با لحنی خطاب به مقامات وزارت امور خارجه چنین می‌گوید: «اگر در بازه چند ماه پس از روی کار آمدن دولت پزشکیان، تهران سیاست تنش‌زدایی با اروپا را در یک اولویت و به شکل جدی پیگیری می‌کرد، امروز آلمان، فرانسه و انگلستان در آستانه فعال‌شدن مکانیسم ماشه قرار نداشتند». در ادامه این آسیب‌شناسی، مفسر حوزه سیاست خارجی با تکرار گفته‌های مکرر خود دال بر اینکه «ایران نباید پنجره روابط با اروپا را ببندد»، به این نکته اشاره دارد که «در صورت فعال‌شدن مکانیسم ماشه و بازگشت قطع‌نامه‌ها، یقیناً منافع ایران قربانی اهداف زیاده‌خواهانه روسیه در جنگ اوکراین شده است؛ چراکه این جنگ به عنوان کانون منازعات و محور بحران در روابط ایران و قاره سبز عمل کرد».

ریموندویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

millesime
AUTOMATIC SMALL SECONDS

SARMAN Co.

شرکت سرمان

۰۲۱ ۲۲ ۶۱ ۳۷ ۵۲

GPHG

GRAND PRIX D'HORLOGERIE DE GENÈVE

— 2023 —

Challenge Watch Prize